Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

24 октомври 2013 година*

„Задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства — Директива 72/166/ЕИО — Член 3, параграф 1 — Директива 90/232/ЕИО — Член 1 — Пътнотранспортно произшествие — Смърт на родителите на ненавършилия пълнолетие ищец — Право на обезщетение на детето — Неимуществени вреди — Обезщетение — Покриване от задължителната застраховка“

По дело C-277/12

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Augstākās tiesas Senāts (Латвия) с акт от 16 май 2012 г., постъпил в Съда на 1 юни 2012 г., в рамките на производство по дело

Vitālijs Drozdovs,

срещу

Baltikums AAS,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: г-жа R. Silva de Lapuerta, председател на състав, г-н J. L. da Cruz Vilaça, г-н G. Arestis, г-н J.-C. Bonichot и г-н Ал. Арабаджиев (докладчик), съдии,

генерален адвокат: г-н N. Jääskinen,

секретар: г-н M. Aleksejev, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 20 март 2013 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за г-н Drozdovs, от N. Frīdmane, advokāte,

— за Baltikums AAS, от G. Radiloveca, advokāte,

— за латвийското правителство, от г-жа A. Nikolajeva и г-н I. Kalniņš, в качеството на представители,

— за германското правителство, от г-жа F. Wannek и г-н T. Henze, в качеството на представители,

* Език на производството: латвийски.

— за литовското правителство, от г-жа R. Janeckaitė, г-жа A. Svinkūnaitė и г-н D. Kriaučiūnas, в качеството на представители,

— за Европейската комисия, от г-н A. Sauka и г-н K.-P. Wojcik, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 11 юли 2013 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 3, параграф 1 от Директива 72/166/ЕИО на Съвета от 24 април 1972 година относно сближаване на законодателствата на държавите членки относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за прилагане на задължението за сключване на такава застраховка (ОВ L 103, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 10, наричана по-нататък „Първа директива“) и член 1, параграфи 1 и 2 от Втора директива 84/5/ЕИО на Съвета от 30 декември 1983 година за сближаване на законодателствата на държавите членки, свързани със застраховките „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства (МПС) (ОВ L 8, стр. 17; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 104, наричана по-нататък „Втора директива“).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Drozdovs, представляван от г-жа Balakireva, и застрахователното дружество Baltikums AAS (наричано по-нататък „Baltikums“) във връзка със заплащането от дружеството на обезщетение — на основание на гражданската отговорност при използване на моторни превозни средства — за неимуществените вреди, претърпени от г-н Drozdovs вследствие на смъртта на родителите му при пътнотранспортно произшествие.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Член 1 от Първа директива гласи:

„По смисъла на настоящата директива:

[…]

2. „пострадало лице“ означава всяко лице, което има право на обезщетение за загуба или други вреди, причинени от превозни средства;

[…]“.

4 Член 3, параграф 1 от Първа директива предвижда:

„Всяка държава членка […] предприема всички подходящи мерки, с които да гарантира, че гражданската отговорност във връзка с използването на превозни средства с обичайно домуване на нейна територия е застрахована. Обхватът на покритата отговорност и условията за нейното покритие се определят въз основа на тези мерки“.

5 Член 1, параграфи 1 и 2 от Втора директива гласи:

„1. Застраховката, посочена в член 3, параграф 1 на [Първа директива] покрива задължително както вреди върху имущество, така и телесни повреди на лица.

2. Без да се засягат каквито и да било по-високи гаранции, които държавите членки могат да определят, всяка държава членка изисква сумите, за които такава застраховка е задължителна, да бъдат поне:

— в случая на телесни повреди, 350 000 [EUR], когато пострадалият е само един; когато има повече пострадали при едно и единствено застрахователно събитие, тази сума се умножава по броя на пострадалите лица,

— в случая на увреждане на имущество, 100 000 [EUR] за застрахователно събитие, независимо от броя на пострадалите.

Държавите членки могат, вместо посочените по-горе минимални суми, да предвидят минимална сума от 500 000 [EUR] за телесни повреди, когато има повече пострадали при едно и също застрахователно събитие или, в случая на телесни повреди и увреждане на имущество, минимална обща сума от 600 000 [EUR] за застрахователно събитие, независимо от броя на пострадалите лица или от естеството на вредите“.

6 Член 1, първа алинея от Трета директива 90/232/ЕИО на Съвета от 14 май 1990 година за сближаване на законодателствата на държавите членки относно застраховките „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства (ОВ L 129, стр. 33; Специално издание на български, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 240, наричана по-нататък „Трета директива“) предвижда по-специално че „застраховките, посочени в член 3, параграф 1 от [Първа директива] покриват отговорността за телесни повреди на всички пътници, освен на водача на моторното превозно средство, произтичащи от използването на моторното превозно средство“.

Латвийското право

7 Член 15 (Ограничаване на отговорността на застрахователя) от Закона за задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на собствениците на сухопътни превозни средства [Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likums, *Latvijas Vēstnesis,* 2004 г., № 65 (3013)], в редакцията му към момента на настъпване на фактите по главното производство (наричан по-нататък „Законът „ОСТА“), гласи:

„(1) При настъпване на застрахователно събитие застрахователят по договора за застраховка „Гражданска отговорност“, сключен от собственика на причинилото произшествието превозно средство, или бюрото на застрахователите (ако обезщетението трябва да се изплати от Гаранционния фонд) изплаща обезщетение за вредите в размер, който не може да надхвърля следния максимален размер, за който отговаря застрахователят:

1) при телесно увреждане: до 250 000 [латвийски (LVL)] за пострадало лице;

2) при имуществени вреди: до 70 000 [LVL], независимо от броя на пострадали трети лица;

(2) Третите лица могат да търсят обезщетение по общия ред за вредите, за които не са били обезщетени по настоящия закон или които надхвърлят максималния размер, за който отговаря застрахователят“.

8 Член 19 от Закона „ОСТА“, озаглавен „Вреди при телесни увреждания“, гласи:

„(1) Пострадалите при пътнотранспортни произшествия лица понасят имуществени вреди при:

1) направени разходи за лечение;

2) временна неработоспособност;

3) трайна неработоспособност;

4) смърт.

(2) Неимуществените вреди са свързани с болки и душевни страдания вследствие на:

1) психическа травма на пострадалото лице;

2) осакатяване или инвалидност на пострадалото лице;

3) смърт на лицето, дължащо издръжка, лицето, на което се дължи издръжка, или съпруга;

4) определяне на инвалидност I група на лицето, дължащо издръжка, лицето, на което се дължи издръжка, или съпруга.

(3) Размерът и методът за изчисляване на застрахователните обезщетения за имуществените и неимуществените вреди, причинени на физически лица, се определят от Министерския съвет“.

9 Член 23 от Закона „ОСТА“, озаглавен „Вреди при смърт“, предвижда:

(1) Право на обезщетение от застрахователя при смърт на лицето, което им дължи издръжка, имат:

1) децата, включително осиновените:

a) до навършване на пълнолетие,

[…]“.

10 Член 5 от Гражданския кодекс [Civillikums, *Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs*, 1993, № 1], в редакцията му към момента на настъпване на фактите по главното производство (наричан по-нататък „Гражданският кодекс“), гласи:

„При решаване на спор по справедливост или въз основа на закона съдът се ръководи от общите принципи на правото“.

11 Член 1635 от Гражданския кодекс предвижда:

„Всяка противоправно причинена вреда, с други думи, всяко противоправно поведение, поражда за пострадалото лице право да иска обезщетение от причинителя на вредата, доколкото той носи отговорност за причиняването ѝ“.

12 Член 2347 от Гражданския кодекс предвижда:

„Този, който причини телесно увреждане с неправомерно поведение, за което носи отговорност, дължи на увреденото лице обезщетение за направените медицински разноски и, по преценка на съда, за евентуалните пропуснати ползи.

Този, който извършва дейност, представляваща източник на повишена опасност за околните (транспорт, промишленост, строителство, работа с опасни вещества и др.), дължи обезщетение за причинените при извършването ѝ вреди, освен ако докаже, че вредите се дължат на непреодолима сила или са причинени от пострадалото лице умишлено или поради груба небрежност. Ако собственикът, упражняващият фактическа власт или ползвателят е изгубил контрол върху вещ, представляваща източник на опасност, не по своя вина, а в резултат от неправомерното поведение на друго лице, последното отговаря за причинената вреда. Ако и упражняващият фактическа власт (собственик, владелец, ползвател) е действал неправомерно, е възможно за причинената вреда да отговарят едновременно лицето, което е използвало вещта, представляваща източник на повишена опасност, и упражняващият фактическа власт върху нея в зависимост от конкретния им принос за настъпване на вредата“.

13 Съгласно член 22 от Наказателно-процесуалния кодекс [Kriminālprocesa likums, *Latvijas Vēstnesis*, 2005, № 74 (3232)], озаглавен „Право на обезщетение за претърпяна вреда“:

„Всяко увредено от неправомерно деяние лице има право да иска поправяне в морално и имуществено отношение на вредите, включително неимуществените вреди, телесните повреди и вредите, причинени на вещи“.

14 Членове 7 и 10 от Наредба № 331 на Министерския съвет за определяне на размера и метода за изчисляване на застрахователните обезщетения за причинени на лицата неимуществени вреди (Noteikumi par apdrošināšanas atlīdzības apmēru un aprēķināšanas kārtību par personai nodarītajiem nemateriālajiem zaudējumiem) от 17 май 2005 г. (*Latvijas Vēstnesis*, 2005, № 80 (3238), наричана по-нататък „Наредбата“), с които се прилага член 19, параграф 3 от Закона „ОСТА“, гласят:

„Член 7

Размерът на застрахователното обезщетение за душевните страдания, претърпени вследствие на смъртта на лицето, дължащо издръжка, лицето, на което се дължи издръжка, или съпруга е 100 [LVL] за всеки претендиращ обезщетение и за всяко лице по член 23, параграф 1 от Закона за задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на собствениците на сухопътни превозни средства.

[…]

Член 10

Общият размер на застрахователните обезщетения не може да надхвърля 1 000 [LVL] за отделното пострадало при пътнотранспортно произшествие лице, в случай че обезщетението обхваща всички вреди по точки 3, 6, 7 и 8“.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

15 На 14 февруари 2006 г. родителите на г-н Drozdovs загиват в пътнотранспортно произшествие в Рига (Латвия). Вследствие на това за настойник на г-н Drozdovs, който е роден на 25 август 1995 г., е определена г-жа Balakireva (наричана по-нататък „настойникът“).

16 Пътнотранспортното произшествие е причинено от водач на лек автомобил, застрахован от Baltikums. Причинителят на произшествието — който е управлявал след употреба на алкохол и с превишена скорост превозно средство в лошо техническо състояние и при настъпване на произшествието е извършил опасно изпреварване — е осъден на 6 години лишаване от свобода и лишаване от право на управление на моторно превозно средство за срок от 5 години.

17 На 13 декември 2006 г. настойникът уведомява Baltikums за застрахователното събитие и го кани да заплати предвиденото обезщетение, включително обезщетение за неимуществените вреди, които настойникът оценява на 200 000 LVL. На 29 януари 2007 г. Baltikums изплаща на основание член 7 от Наредбата обезщетение в размер на 200 LVL за претърпените от г-н Drozdovs душевни страдания и обезщетение в размер на 4 497,47 LVL за имуществени вреди, което не е предмет на спора.

18 На 13 септември 2007 г. настойникът предявява срещу Baltikums иск за заплащане на обезщетение в размер на 200 000 LVL за неимуществените вреди, претърпени от г-н Drozdovs. Искът е с правно основание член 15, параграф 1, първа алинея, член 19, параграф 2, трета алинея и член 39, параграфи 1 и 6 от Закона „OCTA“ и член 1, параграф 2 от Втора директива и в негова подкрепа е изтъкнато обстоятелството, че смъртта на родителите на г-н Drozdovs му е причинила душевни страдания поради неговата крехка възраст.

19 Посоченият иск и въззивната жалба, подадена от настойника, са отхвърлени, като едно от основанията за отхвърлянето им е член 7 от Наредбата, поради което настойникът подава пред запитващата юрисдикция касационна жалба, с която иска отмяна на решението на въззивния съд и връщане на делото за ново разглеждане от същия.

20 В касационната жалба настойникът поддържа по-специално че въззивният съд бил приложил неправилно член 15, параграф 1, първа алинея от Закона „OCTA“, тъй като тази разпоредба трябвало да се тълкува в съответствие по-конкретно с Първа и Втора директива. От тази правна уредба на Съюза обаче следвало, че държава членка не може да определя граници на обезщетението, по-ниски от предвидените в член 1 от Втора директива минимални суми. Ето защо член 7 от Наредбата не бил съобразен с границите на обезщетението, установени с член 15, параграф 1, първа алинея от Закона „OCTA“ и посочените по-горе директиви.

21 Запитващата юрисдикция сочи, че член 1 от Втора директива установява задължителна гарантирана сума при обезщетенията за телесни увреждания и за вреди, причинени на имущество, без обаче да урежда пряко въпроса за неимуществените вреди, причинени на физически лица. Освен това Съдът е признал, че Първа и Втора директива нямат за цел да хармонизират режимите на държавите членки в областта на гражданската отговорност, поради което последните са свободни да определят режима, приложим към пътнотранспортните произшествия. От това може да се направи извод, че посочените директиви не уреждат размера на обезщетението за неимуществени вреди.

22 Въпреки това запитващата юрисдикция счита, че е възможно също така да се приеме, че посочените директиви не допускат правната уредба на държави членки, определяща горна граница на застраховането на гражданската отговорност при използване на моторни превозни средства. Всъщност целта на тази застраховка е да се обезщетят, поне отчасти, лицата, пострадали при пътнотранспортни произшествия, за вредите, които подлежат на обективно оценяване, и по-специално за увреждането на имущество и лица, включително за неимуществените вреди.

23 Освен това Съдът е приел, че посочените директиви забраняват както да се отказва или да се намалява непропорционално обезщетението на лицата, пострадали при пътнотранспортни произшествия, така и да се установяват максимални гарантирани суми, по-малки от минималните гарантирани суми по член 1, параграф 2 от Втора директива.

24 Запитващата юрисдикция отбелязва също така, че за да бъде ефективна, схемата на застраховане на гражданската отговорност трябва да съвместява интересите на пострадалите при пътнотранспортни произшествия, на собствениците на моторните превозни средства и на техните застрахователи. Ясно определените граници на обезщетението гарантират на пострадалите лица, че ще получат обезщетението, предвидено за претърпените вреди, свеждат застрахователните премии до разумни размери и позволяват на застрахователите да реализират доходи.

25 Запитващата юрисдикция уточнява, че с установяването на горни граници националният законодател е ограничил дължимото от застрахователя по задължителната застраховка обезщетение във връзка с гражданската отговорност, произтичаща от пътнотранспортни произшествия, и че е делегирал на правителството приемането на правилата относно размера и метода за изчисляване на дължимото от застрахователя обезщетение за неимуществени вреди. Според запитващата юрисдикция обаче тези правила непропорционално ограничават правото на обезщетяване от застрахователя, по-специално като предвиждат „смешно“ обезщетение в размер на 100 LVL за душевните страдания, претърпени от съответното лице вследствие на смъртта на дължащия му издръжка.

26 При тези обстоятелства Augstākās tiesas Senāts решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Включват ли се и неимуществените вреди в задължителното обезщетение за телесни увреждания, предвидено в член 3 от [Първа директива] и [в член 1, параграф 2] от [Втора директива]?

2) При утвърдителен отговор на първия въпрос, трябва ли член 3 от [Първа директива] и [член 1, параграф 2] от [Втора директива] да се тълкуват в смисъл, че не допускат държава членка да ограничи максималната сума на обезщетението за неимуществени (морални) вреди, като предвиди граница за отговорността на застрахователя, която е значително по-ниска от установената в Директивите и в националния закон?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

27 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 3, параграф 1 от Първа директива и член 1, параграф 2 от Втора директива трябва да се тълкуват в смисъл, че задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства трябва да покрива обезщетението за неимуществените вреди, претърпени от близките на лица, починали при пътнотранспортно произшествие.

28 Следва да се напомни, че видно от преамбюлите на Първа и Втора директива, същите целят, от една страна, да осигурят свободното движение както на моторните превозни средства с обичайно домуване на територията на Европейския съюз, така и на лицата, които се возят в тях, и от друга страна, да гарантират, че пострадалите от произшествия, причинени от тези превозни средства, ще бъдат третирани по сходен начин, независимо от това къде на територията на Съюза е настъпило произшествието (Решение от 23 октомври 2012 г. по дело Marques Almeida, C-300/10, точка 26 и цитираната съдебна практика).

29 Следователно Първа директива, уточнена и допълнена с Втора и Трета директива, налага на държавите членки да гарантират, че гражданската отговорност във връзка с използването на моторни превозни средства с обичайно домуване на тяхна територия е застрахована, и уточнява

по-специално видовете вреди и третите пострадали лица, които тази застраховка трябва да покрива (Решение по дело Marques Almeida, посочено по-горе, точка 27 и цитираната съдебна практика).

30 Следва обаче да се напомни, че задължението за покриване от застраховката „Гражданска отговорност“ на вредите, причинени на трети лица от моторни превозни средства, се различава от обхвата на обезщетяването на тези вреди на основание на гражданската отговорност на застрахования. Всъщност, докато първото се определя и гарантира от правната уредба на Съюза, второто по същество е уредено от националното право (Решение по дело Marques Almeida, посочено по-горе, точка 28 и цитираната съдебна практика).

31 В това отношение Съдът вече е приел, че от предмета на Първа, Втора и Трета директива и от текстовете им е видно, че те не целят да хармонизират режима на гражданска отговорност в държавите членки и че при сегашното състояние на правото на Съюза последните остават свободни да определят режима на гражданска отговорност, приложим към произшествията, причинени при използването на моторни превозни средства (Решение по дело Marques Almeida, посочено по-горе, точка 29 и цитираната съдебна практика).

32 Следователно и като се има предвид по-специално член 1, точка 2 от Първа директива, при сегашното състояние на правото на Съюза държавите членки по принцип остават свободни да определят в рамките на режима на гражданска отговорност подлежащите на поправяне вреди, причинени от моторни превозни средства, обхвата на обезщетението за тези вреди и лицата, които имат право на такова обезщетение.

33 Съдът обаче е уточнил, че държавите членки трябва да упражняват своята компетентност в тази област при спазване на правото на Съюза и че разпоредбите на националното право, които уреждат обезщетяването при произшествия при използването на моторни превозни средства, не могат да лишат Първа, Втора и Трета директива от тяхното полезно действие (Решение по дело Marques Almeida, посочено по-горе, точка 31 и цитираната съдебна практика).

34 Що се отнася до покриването от задължителната застраховка на причинените от моторни превозни средства вреди, които подлежат на поправяне съгласно националната правна уредба на гражданската отговорност, е вярно, както посочва германското правителство, че член 3, параграф 1, второ изречение от Първа директива оставя на държавите членки да определят покритите вреди, както и условията на задължителната застраховка (вж. в този смисъл Решение от 28 март 1996 г. по дело Ruiz Bernáldez, C-129/94, Recueil, стр. I-1829, точка 15).

35 За да се намалят обаче различията, които продължават да съществуват между законодателствата на различните държави членки относно обхвата на задължението за застрахователно покритие, член 1 от Втора директива налага в областта на гражданската отговорност задължителна застраховка до определени размери за вреди върху имущество и телесни увреждания. Член 1 от Трета директива разширява обхвата на задължителната застраховка, като включва в него отговорността за телесни увреждания, причинени на всички пътници, освен на водача (Решение по дело Ruiz Bernáldez, посочено по-горе, точка 16).

36 Така държавите членки са длъжни да гарантират, че приложимата съгласно националното им право гражданска отговорност във връзка с използването на моторни превозни средства е застрахована в съответствие с разпоредбите на Първа, Втора и Трета директива (Решение по дело Marques Almeida, посочено по-горе, точка 30 и цитираната съдебна практика).

37 От изложеното следва, че свободата, с която разполагат държавите членки във връзка с определянето на покритите вреди и на условията на задължителната застраховка, е ограничена с Втора и Трета директива, доколкото те въвеждат задължение за покриване на някои вреди до определени минимални размери. Сред вредите, които задължително трябва да бъдат покрити, са по-специално телесните увреждания, както е уточнено в член 1, параграф 1 от Втора директива.

38 Както установява генералният адвокат в точки 68—73 от заключението си и както приема Съдът на ЕАСТ в Решение от 20 юни 2008 г. по дело Celina Nguyen/The Norwegian State (E-8/07, EFTA Court Report, стр. 224, точки 26 и 27), като се имат предвид текстовете на член 1, параграф 1 от Втора директива и член 1, първа алинея от Трета директива на различните езици и целта на трите посочени по-горе директиви за осигуряване на закрила, следва да се приеме, че понятието „телесно увреждане“ обхваща всички вреди — доколкото застрахованият дължи обезщетение за тях по силата на гражданската отговорност съгласно приложимото към спора национално право, — настъпили вследствие на посегателство срещу неприкосновеността на личността, които включват както физически болки, така и душевни и страдания.

39 Всъщност съгласно постоянната съдебна практика разпоредбите от правото на Съюза трябва да се тълкуват и прилагат по еднакъв начин с оглед на текстовете им на всички езици на Съюза. В случай на несъответствие между текстовете на дадена разпоредба от правото на Съюза на различните езици, въпросната разпоредба трябва да се тълкува в зависимост от общата структура и целите на правната уредба, от която е част (вж. по-специално Решение от 8 декември 2005 г. по дело Jyske Finans, C-280/04, Recueil, стр. I-10683, точка 31 и цитираната съдебна практика).

40 Така, след като в текстовете на член 1, параграф 1 от Втора директива на различните езици по същество се използва както понятието „телесни увреждания“, така и понятието „увреждане на личността“, трябва да се изходи от структурата и целта на разпоредбата и на Директивата. В това отношение следва, от една страна, да се посочи, че тези понятия допълват понятието „имуществени щети“, и от друга страна, да се напомни, че целта на разпоредбата и Директивата е по-специално подобряване на закрилата на пострадалите лица. При тези обстоятелства следва да се възприеме широкото тълкуване на посочените понятия, изложено в точка 38 от настоящото решение.

41 Следователно подлежащи на поправяне съгласно Първа, Втора и Трета директива са и неимуществените вреди, за които застрахованият дължи обезщетение по силата на гражданската отговорност съгласно приложимото към спора национално право.

42 Що се отнася до това кои лица имат право да искат поправянето на такива неимуществени вреди, от една страна, следва да се посочи, че от член 1, точка 2 във връзка с член 3, параграф 1, първо изречение от Първа директива следва, че закрилата, която трябва да се осигури по силата на тази директива, обхваща всички лица, които съгласно националната правна уредба на гражданската отговорност имат право на обезщетение за вредите, причинени от моторни превозни средства.

43 От друга страна, следва да се уточни, че както сочи генералният адвокат в точка 78 от заключението си и противно на поддържаното от германското правителство, Трета директива не стеснява кръга на ползващите се от закрила лица, а напротив, установява задължение за покриване на вредите, претърпени от определени лица, които се считат за особено уязвими.

44 Освен това, след като обхватът на понятието за вреди по член 1, точка 2 от Първа директива не е ограничен, няма основания — противно на твърдяното от латвийското и литовското правителство — да се приеме, че от това понятие трябва да се изключат някои вреди като неимуществените, които подлежат на поправяне съгласно приложимата национална правна уредба на гражданската отговорност.

45 Първа, Втора и Трета директива не дават никакво основание да се заключи, че волята на законодателя на Съюза е била да предостави осигурената с Директивите закрила само на лицата, които пряко участват във вредоносното събитие.

46 Ето защо държавите членки са длъжни да гарантират, че обезщетението, което съгласно тяхната национална правна уредба на гражданската отговорност се дължи за неимуществените вреди, претърпени от близките членове на семейството на жертвите на пътнотранспортни произшествия, се покрива от задължителната застраховка до минималните суми, посочени в член 1, параграф 2 от Втора директива.

47 Така би трябвало да е в разглеждания случай, тъй като според посоченото от запитващата юрисдикция латвийската правна уредба на гражданската отговорност предоставя на лице в положението на г-н Drozdovs право на обезщетение за неимуществените вреди, претърпени вследствие на смъртта на неговите родители.

48 Предвид всички изложени по-горе съображения, на първия въпрос следва да се отговори, че член 3, параграф 1 от Първа директива и член 1, параграфи 1 и 2 от Втора директива трябва да се тълкуват в смисъл, че задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства трябва да покрива обезщетението за неимуществените вреди, претърпени от близките на лица, загинали при пътнотранспортно произшествие, доколкото това обезщетение се дължи по силата на гражданската отговорност на застрахования съгласно приложимото към спора по главното производство национално право.

По втория въпрос

49 С втория си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 3, параграф 1 от Първа директива и член 1, параграф 2 от Втора директива трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съгласно която задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства покрива обезщетението за неимуществени вреди, дължимо съгласно националната правна уредба на гражданската отговорност за смъртта на близки членове на семейството при пътнотранспортно произшествие, само до определена максимална сума, която е по-малка от предвидените в член 1, параграф 2 от Втора директива.

50 В точка 46 от настоящото решение беше установено, че държавите членки са длъжни да гарантират, че обезщетението, което съгласно тяхната национална правна уредба на гражданската отговорност се дължи за неимуществените вреди, претърпени от близките членове на семейството на жертвите на пътнотранспортни произшествия, се покрива от задължителната застраховка до минималните суми, предвидени в член 1, параграф 2 от Втора директива.

51 Следва също така да се напомни, че Съдът вече е приел, че член 1, параграф 2 от Втора директива не допуска национална правна уредба, която предвижда максимални гарантирани суми, по-малки от установените с този член минимални гарантирани суми (вж. в този смисъл Решение от 14 септември 2000 г. по дело Mendes Ferreira и Delgado Correia Ferreira, C-348/98, Recueil, стр. I-6711, точка 40 и Определение от 24 юли 2003 г. по дело Messejana Viegas, C-166/02, Recueil, стр. I-7871, точка 20).

52 Доколкото Baltikums поддържа, че националният законодател е свободен да предвиди за определени категории вреди максимални гарантирани суми, по-малки от предвидените в посочения член минимални гарантирани суми, когато е сигурно, че обезщетението за вредите в тяхната съвкупност покрива гарантираните минимални размери по този член, от една страна,

следва да се отбележи, че член 1, параграф 2 от Втора директива не предвижда, нито допуска разграничение между покритите вреди, различно от разграничението между телесни увреждания и имуществени вреди.

53 От друга страна, следва да се напомни, че в точка 33 от настоящото решение беше посочено, че държавите членки трябва да упражняват своята компетентност в тази област при спазване на правото на Съюза и че разпоредбите на националното право, които уреждат обезщетяването при произшествия при използването на моторни превозни средства, не могат да лишат трите посочени по-горе директиви от тяхното полезно действие.

54 Ако обаче националните законодатели бяха свободни, когато счетат за нужно, да определят в националното право за всяка отделна категория установени вреди максимални гарантирани суми, по-малки от минималните гарантирани суми по член 1, параграф 2 от Втора директива, посочените минимални гарантирани суми, и следователно този член, биха били лишени от тяхното полезно действие.

55 Освен това от предоставената на Съда преписка е видно, че за разлика от обстоятелствата, с оглед на които е постановено Решение по дело Marques Almeida, посочено по-горе, разглежданата в главното производство национална правна уредба няма за цел да уреди правото на пострадалото лице на обезщетение на основание на гражданската отговорност на застрахования, нито евентуалния обхват на това право, а ограничава покритието на гражданската отговорност на застрахования от задължителната застраховка.

56 Всъщност настойникът посочва и латвийското потвърждава в съдебното заседание пред Съда, че съгласно латвийското право гражданската отговорност на застрахования по-специално за неимуществените вреди, претърпени от физически лица вследствие на пътнотранспортно произшествие, може да надхвърли сумите, които съгласно спорната национална правна уредба се покриват от задължителната застраховка.

57 При тези обстоятелства трябва да се приеме, че разглежданата в главното производство национална правна уредба накърнява предвидената от правото на Съюза гаранция, че гражданската отговорност при използването на моторни превозни средства, определена съгласно приложимото национално право, ще бъде покрита от застраховка, съобразена с Първа, Втора и Трета директива (вж. в този смисъл Решение по дело Marques Almeida, посочено по-горе, точка 38 и цитираната съдебна практика).

58 Ето защо на втория въпрос следва да се отговори, че член 3, параграф 1 от Първа директива и член 1, параграфи 1 и 2 от Втора директива трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съгласно която задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства покрива обезщетението за неимуществени вреди, дължимо съгласно националната правна уредба на гражданската отговорност за смъртта на близки членове на семейството при пътнотранспортно произшествие, само до определена максимална сума, която е по-малка от посочените в член 1, параграф 2 от Втора директива.

По съдебните разноски

59 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

1) **Член 3, параграф 1 от Директива 72/166/ЕИО на Съвета от 24 април 1972 година относно сближаване на законодателствата на държавите членки относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за прилагане на задължението за сключване на такава застраховка и член 1, параграфи 1 и 2 от Втора директива 84/5/ЕИО на Съвета от 30 декември 1983 година за сближаване на законодателствата на държавите членки, свързани със застраховките „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства (МПС), трябва да се тълкуват в смисъл, че задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства трябва да покрива обезщетението за неимуществените вреди, претърпени от близките на лица, загинали при пътнотранспортно произшествие, доколкото обезщетението се дължи по силата на гражданската отговорност на застрахования съгласно приложимото към спора по главното производство национално право.**

2) **Член 3, параграф 1 от Директива 72/166 и член 1, параграфи 1 и 2 от Втора директива 84/5 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съгласно която задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства покрива обезщетението за неимуществени вреди, дължимо съгласно националната правна уредба на гражданската отговорност за смъртта на близки членове на семейството, настъпила при пътнотранспортно произшествие, само до определена максимална сума, която е по-малка от посочените в член 1, параграф 2 от Втора директива 84/5.**

Подписи